

III УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕС ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІВ

8—9 вересня у Дніпропетровську Інститут гастроентерології АМН України за участю Інституту терапії імені Л.Т. Малої АМНУ провів III Український конгрес гастроентерологів. Обговорювали актуальні проблеми гастроентерологічної науки, шляхи об'єднання зусиль кількох медичних спеціальностей, зокрема, терапевтів, сімейних лікарів, інфекціоністів, педіатрів, хірургів, гастроентерологів, для досягнення злагоженості під час подолання хронічних хвороб органів травлення.

Активні зміни соціально-економічної структури сучасного суспільства, які виявляються стрімкою урбанізацією, зростанням темпу життя та посиленням негативного стресорного впливу довкілля, погіршенням харчування, позначаються на стані здоров'я громадян та вносять свої корективи в загальну картину захворюваності у країні.

Актуальність проблем сучасної гастроентерології пояснюється підвищенням захворюваності органів травлення та поширення цієї патології, прогресуючим перебігом, що призводить до погіршення якості життя, інвалідизації та смерті. Навіть за далеко неповними статистичними даними, кількість хворих з гастроентерологічною патологією, які потребують спеціалізованої допомоги, в Україні дуже значна і щорічно збільшується.

Варто наголосити, що в Україні головними нозологіями, які формують поширення хвороб органів травлення, зокрема хронічного гастриту, дуоденіту, холециститу, холангіту, виразкової хвороби, хвороб підшлункової залози.

Складною залишається проблема хронічного гепатиту та уражень кишечника, жовчнокам'яної хвороби і цирозу печінки, рівень захворюваності на які неухильно зростає.

Протягом 6 років збільшилася смертність від хвороб органів травлення у різних регіонах від 23 до 79%. Така ситуація вимагає, з одного боку, проведення фундаментальних досліджень з вивчення чинників спеціального та екологічного ризику, з іншого — удосконалення системи гастроентерологічної допомоги, створення точніших та доступніших методів діагностики захворювань на ранніх етапах, ефективніших способів лікування хворих, медичної та соціальної реабілітації, створення дійової системи впровадження наукових досягнень у практику.

На конгресі наголошували, що концентрація високоінформативної техніки, підготовка кваліфікованих кадрів дала змогу запровадити сучасні методи діагностики та лікування в практику охорони здоров'я. А це, безумовно, сприяє прогресу. Однак є немало й недоліків.

Так, в Україні досі не розроблено концепцію організації гастроентерологічної допомоги, спрямовану на зниження поширення хвороб органів травлення, рівня тимчасової непрацездатності, інвалідності та смертності, не створено системи перебудови низки ланок, формування нових структурних підрозділів служби, захисту спеціалізованої амбулаторно-поліклінічної служби належними нормативними документами, визначення врешті-решт офіційного, затвердженого МОЗ України, статусу інших підрозділів служби.

Значні недоліки в наданні гастроентерологічної допомоги дітям і підліткам зумовлюють хронізацію хвороб, тяжкий перебіг і подальше поширення їх серед дорослого населення.

Для створення дійової системи гастроентерологічної допомоги потрібна підтримка МОЗ України. Тому актуальним завданням охорони здоров'я України є вдосконалення організації медичної допомоги пацієнтам з ураженням органів травлення.

У роботі конгресу взяли участь 539 делегатів з усіх регіонів України — члени Української гастроентерологічної асоціації, учені, практики та представники суміжних професій, фахівці з Росії, Австралії, Швейцарії.

Програму конгресу повністю реалізовано. Вона складалася з 2 пленарних та 4 секційних засідань, постерної сесії та виставки сучасних лікарських засобів, представлених 38 фірмами-виробниками, зареєстрованими в Україні.

Протягом 2 днів роботи було заслухано та обговорено 28 доповідей провідних учених.

На 4 секційних засіданнях заслухано та обговорено 62 доповіді, де розглядалися питання клінічної та експериментальної гастроентерології, нові концепції патогенезу гастроентерологічних захворювань та технології лікування хворих і діагностики недуг.

На думку вчених, нині клінічний перебіг гастроентерологічних захворювань має низку особливостей. Насамперед, це агресивність процесу та поєднане ураження кількох органів і систем — так звана поліморбідність. Часте поєднання хронічного панкреатиту, гастродуоденальних виразок, хронічного холециститу, жовчнокам'яної хвороби, хронічного гепатиту свідчить про патогенетичний зв'язок між цими нозологічними одиницями за типом синтропії. Це вимагає від лікаря вираженого клінічного мислення, бо наявні стандарти й протоколи обстеження та лікування орієнтовані на окрему нозологічну одиницю, ігноруючи поліморбідність патології.

Враховання цього факту в кожному конкретному випадку дає змогу оптимізувати лікування, уникнути ускладнень та поліпшити якість життя.

Подальшого розвитку набула концепція оцінки само- та патогенетичних механізмів розвитку захворювань з погляду теорії адаптації. Доведено, що поєднана патологія органів гастродуоденальної зони та панкреатобіліарної ланки травної системи розвивається внаслідок порушення адаптивних реакцій організму під впливом екзогенних чинників, провідними серед яких є стресогенні. Через структурно-функціональну дезорганізацію континууму регулювання функцій нейрогуморальної, вегетативної та імунної систем, що виявляється дисбалансом як внутрішньосистемних, так і міжсистемних взаємовідношень, знижуються реакції захисних систем, резистентність організму до різних впливів, формуються і розвиваються патологічні реакції у вигляді дистрес-синдрому. Такі дані є головною парадигмою патогенезу поєднаної патології органів травлення. Її треба розглядати як головний напрямок терапевтичних заходів.

Тематику доповідей було розділено на три групи: хвороби стравоходу, шлунка і дванадцятипалої кишки; ураження печінки і підшлункової залози; патологія тонкої і товстої кишок.

Директор Інституту гастроентерології Ю.О. Філіпов присвятив доповідь ранній діагностиці онкологічних захворювань гепатобіліарної системи. Представлено дані про поширення цієї патології, наслідки традиційного лікування, можливості ранньої діагностики шляхом біолокації, що дає змогу розпочати лікування на ранньому етапі. Велике зацікавлення аудиторії зумовили доповіді професора О.Я. Бабака, в яких пору-

шено проблему пептичної виразки та патології товстої кишки, пов'язаної з порушенням її спорожнення. Повідомлено нову інформацію про патофізіологію, перебіг і можливості лікування цих недуг у світлі останніх фармацевтичних досягнень. Професор Н.В. Харченко одне із повідомлень присвятила проблемі лікування хронічних хвороб печінки з позицій доказової медицини, що передбачає сумлінне і грамотне використання наявних засобів для лікування кожного пацієнта. Дослідження, присвячені вивченню процесів жовчотворення та жовчовиділення (доповідь А.А. Ільченко), дали змогу простежити внутрішньоклітинні процеси, які лежать в основі секреції жовчі та транспорту її в травній системі. Ультразвукові методи дослідження дають змогу діагностувати незначні макроскопічні зміни вмісту жовчного міхура у вигляді різних варіантів біліарного сладжу, тобто виявляти жовчнокам'яну хворобу в предкам'яній, тобто початковій, стадії. Результати цих досліджень лягли в основу розробки профілактичних заходів та консервативних методів лікування хворих на жовчнокам'яну хворобу в початковій стадії.

Значного прогресу в терапії різних захворювань печінки та жовчних шляхів домоглися завдяки впровадженню в клінічну практику препаратів жовчних кислот та урсодезоксихолевої кислоти, зокрема «Урсофалька», «Гепатофалька планта», «Урсосана» та ін.

Професор Ю.М. Степанов повідомив нові дані про таку поширену захворювання, як гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, а також виклав свій погляд на

На фото учасники III Українського конгресу гастроентерологів (зліва направо): проф. В.М. Хворостінка (Харків), проф. Г.Д. Фадеєнко (Харків), проф. Н.В. Харченко (Київ), проф. О.Я. Бабак (Харків), проф. І.М. Скрипник (Полтава), проф. Є.М. Стародуб (Тернопіль), проф. І.П. Катеринчук (Полтава)

проблему кандидозу товстої кишки. Цікава була доповідь професора Е.В. Васильєва (Москва) про особливості розвитку гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби у пацієнтів похилого і старечого віку. Особливо цікаво доповіла професор Н.Б. Губергіц про ліпідний дистрес-синдром. Не менш актуальними та змістовними були доповіді Г.Д. Фадєєнко, Т.Д. Звягінцевої, В.М. Хворостинки (Харків), І.П. Катеринчука (Полтава), В.І. Вдовиченка (Львів), А.С. Свінціцького (Київ), О.Ю. Губської (Київ), Л.Я. Мельниченко, Т.В. Майкової (Дніпропетровськ), Т.М. Христин (Чернівці) та інших.

Від хірургічної секції виступили професори: В.Ф. Саєнко, Б.Д. Фомін, Я.С. Березницький, Б.Ф. Шевченко, В.В. Гапонов. Розглядали питання трансплантації печінки, хірургічної корекції підшлункової залози, спайкової хвороби черевної порожнини, хірургічного лікування ускладнених форм виразкової хвороби та ураження кишечника.

На конгресі прийнято таку резолюцію:

1. Визнати стан наукових досліджень з гастроентерології в Україні задовільним.

2. Проблемній комісії «Гастроентерологія» об'єднати потенціал вчених-гастроентерологів профільних установ Медичної академії наук України та МОЗ України для розробки основних фундаментальних напрямків медико-біологічних та клінічних досліджень, результати яких сприяли б радикальному розв'язанню проблем практичної охорони здоров'я, встановленню причин виникнення, хронізації та рецидивування найпоширенішої та тяжкої гастроентерологічної патології з метою розробки принципово нових методів діагностики, лікування й профілактики.

3. Продовжити вивчення патогенезу соціально значущих поширених тяжких захворювань органів трав-

лення (виразкової, гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби, хронічного гастриту, хронічного холециститу, панкреатиту, гепатиту, жовчнокам'яної хвороби, неспецифічного виразкового коліту, хвороби Крона).

4. Розширити дослідження з епідеміології хронічних захворювань органів травлення з урахуванням несприятливої дії на організм чинників навколишнього середовища, особливу увагу зосередивши на найуразливіших контингентах населення (дітях, підлітках, виробничих колективах з високим ступенем ризику гастроентерологічних захворювань).

5. Продовжити розвивати ендокринний напрямок у гастроентерології: вивчення пептидергічної системи в фізіології та патології органів травлення і залучення для діагностики й лікування їх гастроінтестинальних пептидів.

6. Продовжити вивчення механізмів структурних та функціональних порушень органів травлення на молекулярному рівні.

7. Розробити методи медичної реабілітації хворих після хірургічного лікування з приводу гастроентерологічних хвороб (виразкової, жовчнокам'яної тощо).

8. Продовжити пошук й розробку та впровадження у виробництво нових вітчизняних лікарських засобів з патогенетично обґрунтованими протективними властивостями, виготовлених з натуральної сировини (рослин, продуктів бджільництва та органів тварин), а також з продуктів хімічного синтезу. При цьому слід передбачити дослідження ефективності їх порівняно з найкращими закордонними аналогами.

9. Конгрес вказав на кончу потребу в докорінному поліпшенні забезпечення наукових центрів і закладів практичної охорони здоров'я сучасним обладнанням, без якого неможливо підвищити рівень гастроентерологічної науки і лікувально-профілактичної допомоги.

Підготувала Л.М. Мосійчук,

канд. мед. наук,

заступник директора з наукової роботи

*Інституту гастроентерології АМН України (Дніпропетровськ),
керівник відділу захворювань шлунка і дванадцятипалої кишки*